

Birey Merkezli Perioperatif Hemþirelik Ölçeði

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Birey Merkezli Perioperatif Hemþirelik Ölçeði*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17980>

Özet

Birey Merkezli Perioperatif Hemşirelik Ölçeği (PCPON), perioperatif ortamda görev yapan hemşirelerin birey merkezli bakım performans düzeylerini değerlendirmek amacıyla **Türkçe'ye uyarlanmıştır** bir ölçektir. Ölçek, toplam 20 maddeden ve beş farklı alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, hemşirelerin merhametli etkileşim, saygı, rahatlık sağlama, bilgi paylaşım ve hemşirelik uzmanlığı gibi kritik bakım alanlarındaki yeterliliklerini ölçmeyi hedefler. Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme sistemiyle puanlanmaktadır. Alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100'dür; yüksek puanlar, yüksek düzeyde **birey merkezli perioperatif hemşirelik** performansını sergilendiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Perioperatif hemşirelik, birey merkezli bakım, ölçek uyarlama, psikometri, geçerlilik, güvenilirlik, ameliyathane hemşiresi.

Yazarlar

Nadide Yılmaz Esenboğa

Amaç

Bu çalışmanın temel amacı, birey merkezli bakım felsefesinin perioperatif alandaki yansımalarını ölçmek üzere geliştirilmiş olan Birey Merkezli Perioperatif Hemşirelik Ölçeği'nin (PCPON) Türk kültürüne ve diline uyarlama, **geçerlilik** ve **güvenirlik** çalışmalarıyla gerçekleştirilmesidir. Bu uyarlama ile Türkiye'deki sağlık kurumlarında çalışan **ameliyathane hemşirelerinin**, hastaya odaklı ve bütüncül bakım yaklaşımlarını ne ölçüde uyguladıklarını saptanması hedeflenmiştir.

Uyarlanan ölçek, **perioperatif hemşirelik** uygulamalarının kalitesini değerlendirmede ve hemşirelik eğitim programlarında birey merkezli yaklaşımların geliştirilmesi gereken alanları belirlemede önemli bir araç sağlamaktadır.

Yapı

Ölçek, hemşirelerin cerrahi öncesi, sırasında ve sonrası süreçlerde hastalarla kurdukları etkileşim kalitesini ve profesyonel yeterliliklerini kapsayan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Birey merkezli perioperatif hemşirelik performansını, beş temel alt boyut altında toplanmıştır:

Merhametli Etkileşim: Hastanın duygusal ihtiyaçlarına yönelik empatik yaklaşım ve iletişimi

içerir.

Saygı: Hastanın özerkliğine, değerlerine ve tercihlerine verilen önemi yansıtır.

Rahatlık Sağlama: Hastanın fiziksel ve psikolojik konforunu sağlama çabalarını değerlendirir.

Bilgi Paylaşım: Hastaya süreç hakkında açık, anlaşılır ve zamanında bilgi verme yeteneğini ölçer.

Hemşirelik Uzmanlığı: Klinik bilgi ve becerilerin bireye özel ihtiyaçlara uygun şekilde uygulanmasını ifade eder.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal ve içeriksel geçerliliği kapsamlı analizlerle incelenmiştir. İçerik geçerliliğinde, ölçeğin **Kapsam Geçerlilik İndeksi** (KGI) skoru 0.97 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, ölçekte yer alan her bir maddenin **Kapsam Geçerlilik Oranı** (KGO) skoru 0.85 ile 1.00 arasında değer alarak yüksek düzeyde içerik geçerliliğine işaret etmiştir.

Yüzey geçerliliği kapsamında, 30 ameliyathane hemşiresi üzerinde bir pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Yapı geçerliliğini incelemek amacıyla uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, model uyumunun incelenmesinde kullanılan çeşitli istatistiksel indekslerle değerlendirilmiştir. Bu indeksler, ölçeğin orijinal beş faktörlü yapısının Türkçe formda da korunduğunu göstermiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığı ve kararlılığı farklı güvenilirlik katsayıları ile desteklenmiştir. Madde analizi sonuçlarına göre, madde toplam puan **korelasyon** değerleri 0.31 ile 0.76 arasında sınırlanmıştır. Ayrıca, %27'lik alt-üst grup puan ortalamaları arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, bu da maddelerin ayırt ediciliğinin yeterli olduğunu göstermektedir.

Çıktı tutarlılık analizlerinde, Cronbach Alpha katsayısı 0.86, Spearman Brown katsayısı 0.92 ve Omega katsayısı 0.88 olarak bulunmuştur. Bu değerler, Birey Merkezli Perioperatif Hemşirelik Ölçeğinin yüksek düzeyde **güvenirlik** taşıdığına kanıtlanmaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunu gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0.85 olarak saptanmıştır. Bartlett's Küresellik Testi sonucu ise $\chi^2=2062.99$ ve $p<0.00$ olarak hesaplanmıştır, bu da verilerin faktörelendirilebilir olduğunu göstermektedir.

DFA sonucunda elde edilen model uyum indeksleri aşağıdaki gibidir:

χ^2 (CMIN/DF) oranı 2.12 ile **mükemmel uyum** kriterini karşılamıştır.

GFI=0.88, AGFI=0.84, CFI=0.91, RMSEA= 0.07, RMR=0.06, NFI=0.84, TLI=0.89 ve IFI=0.91 değerleri ise modelin **kabul edilebilir uyum** sınırları içinde olduğunu ortaya koymuştur.

Bu sonuçlar, ölçeğin 20 madde ve 5 alt boyuttan oluşan orijinal yapıdaki Türkçe versiyonunda da geçerli olduğunu doğrulamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarılama

Format: 20 madde, 5 alt boyutlu, 5'li Likert tipi ölçek.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Sağlık Çalışanları (Hemşireler)

Yaş Grubu: Yetişkin (Çalışan Nüfus)

Popülasyon Detayları: Ameliyathane hemşireleri üzerinde pilot uygulama yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği olup, birey merkezli bakım performansının sıklık derecesini ölçer. Puan aralığı 20 ile 100'dür.

Anahtar Kelimeler

Birey merkezli perioperatif hemşirelik, PCPON, güvenilirlik katsayısı, geçerlilik, faktör analizi, hemşirelik uzmanlığı, hasta bakımı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri sağlanmamıştır.

Kurum E-posta Adresleri: Veri sağlanmamıştır.

Yayın Adresi: Veri sağlanmamıştır.

Sorumlu Yazar İletişim: nadideyilmazz@gmail.com

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarılama çalışması 2022 yılında tamamlanmıştır. Ölçek, Nadide Yılmaz Esenboğa'nın Maltepe Üniversitesi'nde hazırladığı yüksek lisans tezinin bir parçasıdır.

Kullanım ve izinler için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Yılmaz Esenboğa, N. (2022). *Birey Merkezli Perioperatif Hemşirelik Ölçeği (PCPON): Türkçe'ye uyarlama, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Tezin orijinal linki: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: birey-merkezli-perioperatif-hemsirelik-olcegi-toad.pdf

Birey Merkezli Perioperatif Hemşirelik Ölçeği Maddeleri

Ölçek Derecelendirmesi: 5'li Likert (1=hiçbir zaman, 2=nadiren, 3=ara sıra, 4=sıklıkla, 5=her zaman)

Ölçek 20 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır:

Merhametli Etkileşim: 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. madde.

Saygı: 7, 8, 9, 10 ve 11. madde.

Rahatlık Sağlama: 12, 13 ve 14. madde.

Bilgi Paylaşım: 15, 16 ve 17. madde.

Hemşirelik Uzmanlığı: 18, 19 ve 20. madde.